

Bloemendaal in bloei

Kansen voor
biodiversiteit

Juni 2021

Bloemendaal is een groene gemeente die rijk is aan verschillende landschappen, tuinen, groene woonwijken en mooie landgoederen. Met de biodiversiteit in Bloemendaal zit het wel goed, zou je denken. Voor een deel is dat waar. Maar er zijn ook ontwikkelingen die de biodiversiteit in onze gemeente bedreigen. Als we niks doen zou de biodiversiteit ook in onze gemeente kunnen verslechteren. Hoe kunnen we dat voorkomen? Wat zijn onze doelen? Hoe willen we deze doelen behalen? Wat is daarvoor nodig? En met wie kunnen we hierin samenwerken?

Biodiversiteitsplan

De antwoorden op deze en andere vragen zijn terug te vinden in het biodiversiteitsplan voor de gemeente Bloemendaal. Hierin staan de visie, ambities en ideeën op het gebied van biodiversiteit voor de komende tien jaar beschreven. Het plan sluit aan bij het coalitieakkoord en het collegeprogramma 2018-2022. Om voldoende draagvlak te creëren voor biodiversiteit organiseerde de raad in het najaar van 2019 een informatieavond. Er bleek veel interesse in het onderwerp en er kwam een groot aantal ideeën naar voren. Door Covid-19 is hier helaas nog geen vervolg op geweest.

Werken aan biodiversiteit vraagt een omslag in denken en doen. We hebben daarom bij alles wat we doen in de gemeente biodiversiteit op ons netvlies. Samen met inwoners, bedrijven en organisaties willen we de komende jaren flinke stappen zetten. Dit doen we door bedreigingen het hoofd te bieden en tegelijk de biodiversiteit te verhogen. Zo zorgen we ervoor dat Bloemendaal blijft bloeien. Hoe we dat gaan aanpakken? Daar vertellen we u graag meer over.

Wat is biodiversiteit?

Biodiversiteit is een belangrijk onderwerp. Het gaat namelijk om het voortbestaan van de aarde, de mens en de samenleving. De betekenis van biodiversiteit in het kort: de wereldwijde hoeveelheid aan en diversiteit van soorten en ecosystemen. Al die verschillende soorten houden de natuur op aarde in balans. Dit is vastgesteld in het verdrag van Rio (getekend in 1992 door Nederland en 194 andere EU landen).

Het doel van het verdrag van Rio: biodiversiteit behouden, beschermen, duurzaam gebruikmaken van biodiversiteit en de winsten uit biodiversiteit eerlijk verdelen. Elk land zet de doelen om in eigen beleid, wet- en regelgeving.

Werken met een visie en doel

Dankzij het biodiversiteitsplan kunnen wij aan de slag om bij te dragen aan de biodiversiteit in onze gemeente. Voor alle toekomstige vraagstukken die gaan over groen, natuur en landschap kan het biodiversiteitsplan als leidraad dienen. Bij de ontwikkeling van dit plan hebben we ook gekeken naar de landelijke en provinciale natuurwet- en regelgeving.



Bloemendaal in bloei

Kansen voor
biodiversiteit



Wat gaat dat kosten?

Werken aan biodiversiteit hoeft niet veel geld te kosten. Een aantal doelen kunnen we halen door simpelweg anders te denken. Door open grasstenen te gebruiken in plaats van tegels of asfalt kan water beter terugstromen in de bodem. Het aantal riooloverstorten zal hierdoor bij extreme neerslag afnemen. Exoten hebben de neiging te gaan woekeren. Als we inheemse soorten planten krijgt de lokale insectenfauna een positieve impuls. Zo kunnen we met weinig middelen toch veel goeds doen voor de biodiversiteit in onze gemeente.

Met wie gaan we dat doen?

Alleen ga je misschien sneller, maar samen kom je verder. Dat is met alles in het leven zo. Als we stappen willen zetten in de ontwikkeling van de biodiversiteit in onze gemeente, bereiken we samen meer. We werken daarom graag samen met bijvoorbeeld natuurbeheerders en bedrijven, maar ook met bewoners, sportverenigingen en scholen.

We hebben deze betrokkenen om ideeën gevraagd om bij te dragen aan de biodiversiteit in Bloemendaal. We hebben veel reacties ontvangen. Daaruit blijkt dat er ook buiten de gemeentelijke organisatie veel interesse is in dit onderwerp. Dat is een mooie basis voor samenwerking.

De natuurwaarden: problemen en kansen

De ligging van Bloemendaal is bijzonder. Met aan de ene kant zee, strand en duinen, en aan de andere kant de stad Haarlem. Daar tussenin kent Bloemendaal veel landschappen met verschillende soorten planten en dieren. Elk van de landschapstypes kent zo zijn eigen problemen en kansen.

Kust en strand

UITDAGINGEN Het strand is populair. Niet alleen badgasten, maar ook hondenbezitters, ruiters en kitters weten hun weg naar de Bloemendaalse kust te vinden. Dat leidt tot druk op het strandbeheer. Ook zorgt drukte op het strand voor onvoldoende rust voor strandbroeders en andere vogels.

KANSEN Vooral het rustige deel van het Bloemendaalse strand, ten noorden van de Kattendel richting IJmuiden, biedt kansen. Door aan te haken bij het Project Groene Strand zou de strandnatuur zich hier weer kunnen ontwikkelen.

Duinen

UITDAGINGEN Klimaatverandering, stikstofproblematiek en andere invloeden van buitenaf zijn niet goed voor de duinen. Ook drukte, zwerfafval en buitensporten laten hun sporen na in het gebied. Verder veroorzaken bijvoorbeeld damherten en exoten schade.

KANSEN Het duinlandschap, dat van oorsprong hoge natuurwaarden heeft, hoort tot het wettelijk beschermde Natura 2000-gebied. Daardoor krijgen de natuurlijke processen alle ruimte, met positieve gevolgen voor de biodiversiteit. De gemeente kan hier verder aan bijdragen. Dit doen we bijvoorbeeld door samen te werken met het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en het werk van deze organisatie te steunen. Belangrijk is om bij het afgeven van vergunningen de waarde van biodiversiteit actief mee te wegen.





Strandwallen: binnenduinbossen, landgoederen, duinrellen, bosparken en villawijken

UITDAGINGEN Deze gebieden ondervinden dezelfde gevolgen van de genoemde invloeden bij duinen. Daarnaast is er overlast door loslopende honden, achtergelaten afval en de verspreiding van plaagsoorten. Ook hebben dieren, door de omrastering van het bos en tuinen, minder bewegingsruimte.

KANSEN De bossen, landgoederen, duinrellen, bosparken en villawijken bieden volop kansen voor de ontwikkeling van biodiversiteit. De gemeente is rijk aan natuur en beschikt over voldoende grondwater. De verschillende soorten landschappen maken het een aantrekkelijke omgeving waarin veel planten en dieren goed gedijen. Ook aanpassingen zoals ecologisch maaibeheer en maatwerkbeheer kunnen hieraan bijdragen.

Strandvlaktes, agrarische grond en veenlandschap

UITDAGINGEN Landbouwgronden met veel bewerking, bemesting, lage waterstanden en een verstoord bodemleven beperken de ontwikkeling van de biodiversiteit. Verder wordt de van oorsprong goede waterkwaliteit door kwel uit de duinen beïnvloed door boezemwater. De waterkwantiteit en de waterkwaliteit zijn hierdoor niet natuurlijk meer.

KANSEN Er liggen kansen waardoor verschillende soorten zich kunnen ontwikkelen. Hier zijn wat aanpassingen voor nodig. Bijvoorbeeld het herstellen van duinrellen, een aangepast maaibeheer en mestbeleid, het planten van soortenrijke hagen en een aangepast perceelbeheer.

Dorpskernen

UITDAGINGEN De dorpskernen kenmerken zich door veel bebouwing en bestrating. Tuinen hebben vaak hoge schuttingen of hekken. Exoten uit tuinen verwilderen soms naar bermen, plantsoenen en bossen in de omgeving. Veel pleinen en tuinen zijn betegeld en de kavels omrasterd.

KANSEN We kunnen de problemen omzetten in kansen door bijvoorbeeld te zorgen voor soorten- en bloemrijke bermen en door tuinbezitters te vragen om minder tegels en schuttingen te gebruiken en meer natuurlijke hagen met streekeigen soorten. Ook de aanleg van daktuinen en het zorgen voor broedplekken biedt kansen voor de biodiversiteit.

Bermen en gazons

UITDAGINGEN Planten in bermen en op grasvelden worden al gemaaid voordat ze tot bloei kunnen komen. Daardoor neemt het insectenleven af. Ook de bodemomstandigheden op sommige plekken zorgen voor weinig verschillende vegetatie.

KANSEN Bermen kunnen een belangrijke rol spelen als leefgebied voor planten en dieren. Ze vormen de groene stepping stones om landschapselementen met elkaar te verbinden. De zandige ondergrond van de gemeente Bloemendaal biedt goede kansen voor soortenrijke vegetaties. Om deze rol optimaal te kunnen vervullen, is het zaak het maaibeheer aan te passen.





Plantsoenen

UITDAGINGEN Door plantsoenen regelmatig te schoffelen verdwijnen ook planten die gewenst zijn. Daarnaast zijn sommige plantsoenen slecht verbonden met hun omgeving. Hierdoor kunnen ze de functie van groene stepping stones niet vervullen.

KANSEN Waar plantsoenen grenzen aan een grasveld of kruidenrijk gras, ontstaan kansen om een zoom te ontwikkelen. Zo ontstaat extra ruimte voor planten en dieren. Door biodivers beheer van bermen en grasvelden kunnen verbindingen worden gemaakt. Er ontstaat hierdoor een groen netwerk in woonwijken. De egel, pad, boommarter en muis profiteren hiervan. In Bloemendaal kunnen inwoners een boomspiegel adopteren. Dit is een stukje extra grond rondom de stam van een boom. Dat verhoogt de betrokkenheid van burgers bij hun omgeving. Boomspiegels kunnen, met goede ecologische begeleiding, leiden tot meer biodiversiteit in de woonomgeving.

Ecologische verbindingen

De verschillende gebieden in de regio vormen een netwerk door verbindingen met een natuurlijk karakter, de ecologische verbindingen. Daarbij kan het gaan om verbindingen via het land, het water of de lucht. Via deze verbindingen kunnen organismen zich verspreiden en verplaatsen en kunnen dieren schuilen, opvetten of overwinteren. Deze verbindingen zijn dus belangrijk voor het voortbestaan van soorten. Denk bijvoorbeeld aan de natuurbrug over de Zeeweg in Overveen.

Hindernissen moeten worden weggenomen. Hiervoor zijn verschillende oplossingen mogelijk. Denk aan de aanleg van paddentunnels, wildcorridors en oude

betonnen buizen als verbinding. Door aan de onderkant van schuttingen en hekken ruimte te laten, kunnen kleine dieren, zoals de egel, er onderdoor kruipen.

Exoten buiten de deur houden

We willen exoten, dus niet inheemse soorten, woekerende planten en plaagsoorten buiten de deur houden. Die kunnen namelijk voor overlast zorgen en de biodiversiteit in onze gemeente negatief beïnvloeden. Ons beleid is erop gericht om niet gewenste soorten snel te signaleren en aan te pakken. Daarbij zetten wij in op een aanpak op maat, inspeland op elke situatie.

Samenwerking met partners

Door samen te werken met partners willen we het draagvlak voor biodiversiteit groter maken. Verschillende belanghebbenden hebben goede ideeën. Zij hebben hiermee een positieve invloed op de biodiversiteit in de gemeente Bloemendaal. In alle gevallen speelt communicatie met de belanghebbenden een belangrijke rol. De belangrijkste doelen hierbij zijn: voorlichting geven, draagvlak creëren en de betrokkenheid vergroten. Belangrijke belanghebbenden zijn: bewoners, natuurverenigingen, sportverenigingen, particuliere terreinbeheerders, natuurbeheerders zoals PWN, Natuurmonumenten, Thijsse's Hof, Staatsbosbeheer, scholen, bedrijven en andere overheden zoals bijvoorbeeld provincie Noord-Holland, waterschappen en andere gemeenten in de omgeving.



Onze conclusies

Wat is onze conclusie als het gaat om de biodiversiteit in de gemeente Bloemendaal? Eén ding is zeker: er is veel goed nieuws te melden. Zo is er binnen onze gemeente een bijzonder groot oppervlak aan natuurgebied, inclusief de bijbehorende ecologische processen. Bloemendaal kent een divers landschap en met veel mogelijkheden om biodiversiteit te ontwikkelen en behouden. Ook de ruim opgezette woonwijken bieden hiervoor veel kansen.

Met vrij eenvoudige maatregelen valt al veel winst te behalen. Hierbij denken we ook aan de gezondheid en welzijn van de inwoners. De kracht van Bloemendaal is dat veel inwoners en organisaties graag meedenken over biodiversiteit. Er zijn al veel projectideeën ingestuurd. De gemeente Bloemendaal beschikt daarmee over een goede basis om de biodiversiteit te behouden en verder te versterken.

Dit gaan we doen

Om een begin te maken met het verhogen van de biodiversiteit hebben we al een aantal projectideeën uitgewerkt. Denk aan ecologisch maai-beheer in de bermen en grasvelden van de gemeente. Dit passen we ook toe in de voortuin van ons gemeentehuis. Ook is er een campagne opgezet om bewoners hun schuttingen te laten vervangen door inheemse hagen. Ook is door bewoners al een ooievaarspaal bij Duin en Daal geplaatst.



Waar denken we nog meer aan? Een greep uit de voorstellen:

- Meer boomspiegels laten adopteren door inwoners.
- Als er aanplant nodig is, kiezen we voor inheemse soorten.
- Natuurinclusief bouwen bevorderen.
- Een natuurwaardenkaart van Bloemendaal maken die de natuurwaarden en -kansen in het gebied toont.
- Nachtleven ontrafelen.
- Uitzdelen van een welkomstpakket voor nieuwe inwoners over ecologisch tuinbeheer.

Door dicht bij huis te beginnen en te communiceren over de plannen, de aanpak en de resultaten, hopen we steeds meer Bloemendalers het belang van biodiversiteit duidelijk te maken. Want samen kunnen we het verschil maken.

